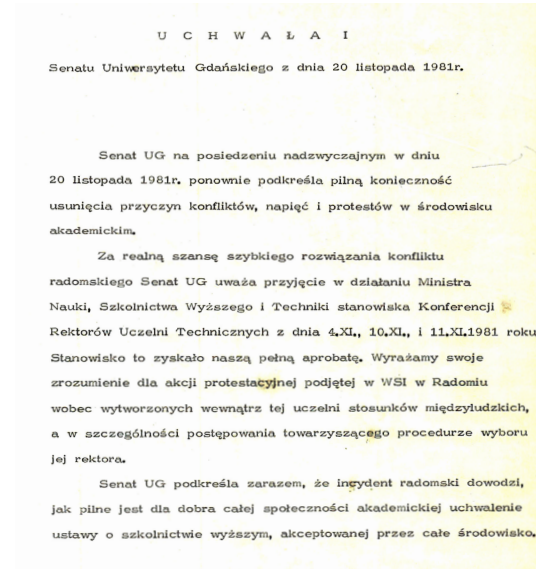
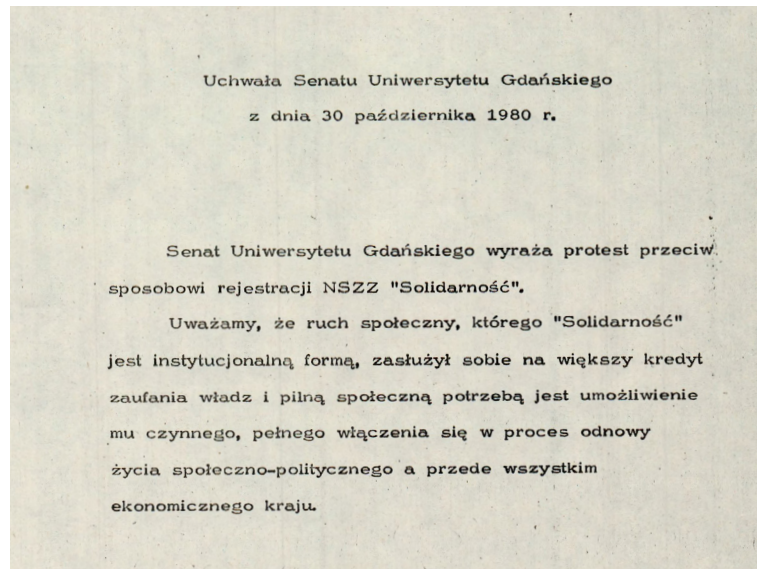

Nie tylko w sprawie Ukrainy

SENAT UG WOBEC ISTOTNYCH WYDARZEŃ POLITYCZNYCH

Po inwazji Federacji Rosyjskiej na Ukrainę, rozpoczętej 24 lutego 2022 roku, Senat Uniwersytetu Gdańskiego podjął uchwałę, której fragment brzmi następująco: „§1.

Wieloletnia współpraca ze środowiskami akademickimi w Ukrainie, obecność studentów i pracowników ukraińskich wśród członków naszej społeczności oraz dbałość o wspólne, europejskie wartości takie, jak wolność, równość i sprawiedliwość – upoważniają Senat Uniwersytetu Gdańskiego do jednoznacznego potępienia agresji militarnej Rosji na niepodległą Ukrainę oraz wyrażenia solidarności z obywatelami Ukrainy w trudnym momencie walki o zachowanie suwerenności i integralności swojego państwa.

Niniejszy apel jest również deklarami udziału we wszystkich programach Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej, które zostaną utworzone w celu wsparcia studiujących i pracujących w Polsce obywateli Ukrainy”.

Warto podkreślić, że nie jest to pierwsza sytuacja, w której nasza uczelnia zaangażowała się w wydarzenia polityczne mające miejsce w Polsce i Europie. Przykłady deklaracji popierających wolnościowe aspiracje poszczególnych społeczności i państw sięgają co najmniej lat 80. ubiegłego wieku. Działania podejmowane przez społeczność UG podczas różnych rodzajów przełomów politycznych były niezwykle szerokie, a angażowali się w nie zarówno studenci, jak i pracownicy naszej *Alma Mater*.

Choćby krótki zarys tych działań wymagałby prawdopodobnie opracowania książkowego. Warto jednak pochylić się nad kilkoma wybranymi dokumentami przyjętymi przez Senat jako najwyższe ciało kolegialne UG.

W okresie karnawału Solidarności podczas posiedzeń Senatu UG wielokrotnie podejmowano tematy związane z wydarzeniami rozgrywającymi się początkowo w Stoczni Gdańskiej, a później w całym kraju. Podczas posiedzenia Senatu UG 30 października 1980 roku przyjęto uchwałę, w której gremium „wyraża protest przeciw sposobowi rejestracji NSZZ „Solidarność””. Jako uzasad-

nienie wskazano, „że ruch społeczny, którego Solidarność jest instytucjonalną formą, zasłużył sobie na większy kredyt zaufania władz i pilną społeczną potrzebą jest umożliwienie mu czynnego, pełnego włączenia się w proces odnowy życia społeczno-politycznego, a przede wszystkim ekonomicznego kraju”. Uchwała miała związek z wprowadzeniem przez Sąd Wojewódzki w Warszawie zmian w statucie rejestrowanego związku zawodowego.

Kolejną uchwałę związaną bezpośrednio z sytuacją polityczną w kraju, a także ze środowiskiem akademickim Senat UG podjął 20 listopada 1981 roku. Dokument dotyczył strajku w Wyższej Szkole Inżynierskiej w Radomiu, którego przyczyną było mianowanie przez władze Michała Hebdy na rektora tej uczelni, z czym z przyczyn proceduralnych i politycznych nie zgadzało się środowisko WSI. Senatorowie UG wyrazili „zrozumienie dla akcji protestacyjnej podjętej w WSI w Radomiu wobec wytworzonych wewnątrz tej uczelni stosunków międzyludzkich, a w szczególności postępowania towarzyszącego procedurze wyboru jej rektora.

W następnych latach, ze względu na ograniczenie możliwości swobodnej wypowiedzi w Polsce, Senat UG nie podejmował uchwał związanych z sytuacją w kraju i za granicą. Podczas jego posiedzeń pojawiały się jednak głosy pracowników i studentów nastawionych krytycznie do władz PRL. Podjęto również uchwałę związaną z odwołaniem przez władze rektora UG, prof. Roberta Głębockiego.

Kolejna uchwała Senatu związana z sytuacją międzynarodową została podjęta 24 stycznia 1991 roku i dotyczyła wydarzeń rozgrywających się na Litwie, gdzie doszło do próby zablokowania

dążeń niepodległościowych przez Związek Radziecki. Senat UG podjął wówczas uchwałę skierowaną do Rektora i Senatu Uniwersytetu Wileńskiego, w której czytamy: „Senat Uniwersytetu Gdańskiego z najwyższym niepokojem i oburzeniem śledzi eskalację agresywnych poczynań organów ZSRR zmierzających do stłumienia wolnościowych i niepodległościowych dążeń narodów Litwy. Wiemy, jak ważną rolę w dążeniach tych odgrywa społeczność akademicka Uniwersytetu Wileńskiego, i przesyłamy Jej, na ręce Rektora i Senatu Akademickiego, wyrazy gorącej solidarności i wsparcia. Jesteśmy przekonani, że determinacja Wasza będzie stanowiła ważny czynnik konsolidacji wszystkich postępowych sił społecznych i pomoże pokonać opory sił wstecznych, że doprowadzi do niepodległości Litwy i zbudowania państwa demokratycznego.

Mamy świadomość, jak trudna jest droga Waszej walki. Jesteśmy z Wami i będziemy Was wspierać wszystkimi dostępnymi nam środkami”.

Nieco dalszego geograficznie sąsiada Polski dotyczyła uchwała z dnia 28 listopada 1991 roku, traktowała ona bowiem o „tragicznych wydarzeniach w Jugosławii”: „Społeczność akademicka Uniwersytetu Gdańskiego z głęboką troską obserwuje przebieg wydarzeń w Jugosławii. Wyrażamy współczucie ofiarom tragicznego konfliktu. Szczególnym niepokojem napawa nas fakt, że niszczone są dobra kultury i na-

uki, stanowiące wspólne dziedzictwo ludzkości.

W tych dramatycznych chwilach przesyłamy wyrazy braterskiej więzi ośrodkom akademickim, a zwłaszcza Uniwersytetowi w Osijeku, z którym łączy nas bliska współpraca. Czynimy to w przeświadczeniu, że zwyciężą ideały prawdy, wolności i poszanowania godności człowieka”.

Punktem wspólnym w obu uchwałach z 1991 roku (poza odniesieniem do wartości pokojowych i humanitarnych) wydaje się być podkreślenie jedności z uczelniami, których uchwały te dotyczą, co wskazuje na poczucie łączności i solidarności ze środowiskami akademickimi ponad granicami.

*

Szerszy opis zaangażowania gremiów uczelnianych w kwestie polityczne wymaga dogłębnej kwerendy i dalszych badań, w kontekście których powyższe dokumenty mają charakter w dużym stopniu przyczynkowski. W aktach znajdujących się np. w zbiorach Archiwum UG czy Archiwum Państwowego w Gdańsku można odnaleźć wiele wypowiedzi czy śladów inicjatyw związanych z problemami ideologicznymi, które czekają na opracowanie.

Artykuł powstał na podstawie dokumentów znajdujących się w Archiwum Uniwersytetu Gdańskiego.

Dominik Bień

Źródła:

Stanowisko Senatu Uniwersytetu Gdańskiego w sprawie tragicznych wydarzeń w Jugosławii z dnia 28 listopada
Uchwała I Senatu Uniwersytetu Gdańskiego z dnia 20 listopada 1980 roku
Uchwała nr 7/22 Senatu Uniwersytetu Gdańskiego z dnia 24 lutego 2022 roku, Deklaracja solidarności z Ukrainą
Uchwała Senatu Uniwersytetu Gdańskiego z dnia 30 października 1980 roku
Uchwała Senatu z dnia 24 stycznia 1991 roku